СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXI. Число 282. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 4. грудня, 1923.

VOL. XXXI. No. 282. Jersey City, N. J., Tuesday, December 4, 1923. THREE CENTS

АМЕРИКА ПРОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ З ФРАНЦУЗЬКИМИ ОБМЕЖЕННЯМИ

ВАШІНҐТОН, 1. грудня. — Високі урядники департаменту стейту дають до зрозуміння, що Злучені Держави не возьмуть участи в межинародній конференції, яка має розслідити економічний стан Німеччини, бо Франція не хоче відкликати своїх обмежень сеї конференції. Становище Франції видно зі звіту, який предложив урядови неофіціяльний представник Америки на засідання репараційної комісії аліянтів.

ПОСТУПОВІ СЕНАТОРИ ПОКАЗУЮТЬ СИЛУ

ВАШІНҐТОН, 1. падолиста. — На засіданню сенаторів та конґресменів републиканської партії показалося, що так звані поступовці мають таку силу, що вони не допустять до вибору президента палати сенату проти їх волі. Се відкритте немало заклопотало провідників републиканців.

ЗАХОДИ ЗА ПРЕЗИДЕНТУРУ

ВАШІНҐТОН, 1. падолиста. — Приятелі президента Кулиджа заявляють, що Кулидж виступить вже в найкоротшім часі явно зі своєю кандидатурою на президента та буде отверто поборювати Джансона, Ла Фолета та Пинша.

Зелізничі робітники юнійні шикаґовського округа заявилися за кандидатурою Вилсонового затя Віліема Мекаду. Сенатор Гайрем Джансон знова збирається на вічеву туру по полудневих стейтах, щоби поперти свою кандидатуру.

ЗБЛИЖЕННЄ ҐЕРСТА ДО РЕПУБЛИКАНЦІВ

ВАШІНҐТОН, 1. падолиста. — Відомий власник богато ґазет Віліем Рендолф Ґерст відбув нині довшу конференцію з президентом Кулиджом. Після конференції Ґерст видав публичну заяву про свою розмову, в котрій перечить, буцімто Кулидж був назадницьким консерватом. Зі заяви роблять заключення про недалеке зближенне межи Ґерстом та републиканською партією, тим більше що Ґерст недавно посварився з демократичною партією.

СЕНАТОР БОРА ЗА ЯВНОСТЮ В СПРАВІ ФРАНЦУЗЬКОГО ДОВГУ

ВАШІНҐТОН, 2. грудня. — Сенатор Бора заповідає, що при найблизчій нагоді внесе в конґресі запит до секретаря скарбу Мелона в справі стану военних довгів Франції.

НОВИЙ ІМІҐРАЦІЙНИЙ ПРОЄКТ

ВАШІНҐТОН, 2. грудня. — Джансон, голова іміґраційного комітету палати послів, уже виготовив новий іміґраційний проєкт, на основі котрого нова іміґрація до Злучених Держав має бути ще далі зменчена.

6,000 ІМІҐРАНТІВ ЗА ОДИН ДЕНЬ

НЮ ЙОРК, 2. грудня. — На 9 кораблях, що заїхали до сього порту, приїхало нині 6,527 пасажирів, з чого 80 процент се нові іміґранти. З того допущено вже 1,100. Уряд має новий клопіт з новим ладунком „Росіян".

ПРОТИ-КЛЕНСЬКІ ОРҐАНІЗАЦІЇ ОБЄДНУЮТЬСЯ

ДЮРЕНТ, Оклагома, 2. грудня. — Тут відбулася конференція орґанізацій, противних Ку-Клакс-Кленови. В конференції брали участь представники юній, фармерських орґанізацій та других товариств. Рішено вести проти Клена спільну акцію.

ДЛЯ ЗАРАДИ ПРОТИ ОБМАНЬСТВ ІМІҐРАНТІВ

НЮ ЙОРК, 2. грудня. — Стейтовий промисловий комишенер заповідає, що стараннем стейтового уряду внесуть в найблизчій сесії стейтової леґіслятури проект закона, котрий возьме під строгу контролю всіх агентів, що пересилають гроші та продають корабельні карти, щоби в той спосіб охоронити іміґрантів перед обманнствами.

ХОЧУТЬ ВІДДАТИ ПІД СУД ОБМАНЦІВ З БЮРА ВЕТЕРАНІВ

ВАШІНҐТОН, 1. грудня. — Ґенеральний прокуратор (міністер судівництва) Доґерті відбув конференцію з президентом Кулиджом в справі обманьств в федеральнім бюрі ветеранів, і оба рішили починати судові слідства проти осіб, вмішаних в ті обманьства.

РАБУВАЛИ ПОЧТУ НА МОРЮ

НЮ ЙОРК, 2. грудня. — Сюди привезено на кораблі Минекагда трох моряків з корабля Монголія, котрі рабували на повнім морю почту. Всі три є латвійськими горожанами, а арештувала їх гамбурська поліція, з котрої двох людий і доставило вязників до Америки.

КОМУНІЗМ ДУХОБОРІВ ПЕРЕД СУДОМ

РЕДЖАЙНА, Саскачеван, 1. грудня. — Канадийський суд буде незадовго розбирати питання, на стільки статути кольонії секти московських духоборів під проводом Вареґіна годяться з канадийськими законами.

Справа прийшла перед суд через те, що кольонія запізвала в суд чотирох братів Хоркових за крадіж збіжа зі шпихліра комуни. Браття боронятьcя, що вони мають право продавати збіжа на власний рахунок.

ЗРІСТ ПОВСТАНЧОГО РУХУ В МЕКСИКУ

МЕКСИКО, 2. грудня. — Аґрарні повстання в Мексику поширилися на стейт Ґереро. Провідник повстанців в сьому стейті скинув з уряду ґубернатора стейту.

ЗНОВА ЖЕРТВИ СВЯТОЧНОЇ ГОРІВКИ

ФІЛЯДЕЛФІЯ, Па. 2 грудня. — Після обчислень федеральних прогибіційних агентів за минувший тиждень померло в свому місті на алькоголічне затроєння святичною горівкою 20 людий. Уряд думає ставити продавців отруйних горівок перед суд за вбийство.

ПОСТУП РОБІТНИЦЬ

Промислове бюро нюйорського стейту в своїм урядовім звіті про положенне дівчат, працюючих по фабриках, підносить, що робітниці добилися цілого ряду корисних для себе змін. Вони поширили значно скороченне дня та тижня праці, добилися кращої заплати та кращих умов праці по фабриках, виборoли собі право вмішування в праці і тим способом усталили свою працю.

ЗМЕНЧЕННЯ ФЕДЕРАЛЬНИХ ПОДАТКІВ.

Після обчисмень федерального бюра нутрішних податків, доходи уряду з особистого податку за рік, що скінчився дня 30. липня, зменчилися о пів міліярда долярів в порівнанню з приходами попередного року.

ПИНШО ВЖЕ МАЄ НОВИЙ ВУГЛЕВИЙ ПЛЯН.

ҐАРИСБУРҐ, Па. грудня. — Ґубернатор пенсилвенійського стейту Пиншо скликує нову конференцію представників стейтів, уживаючих твердого вугля, щоби застановитися над способами несправдливого піднoшення цін твердого вугля.

ПРОФ. І. ОГІЕНКО ІДЕ ДО КАНАДИ

Бувший ректор каменець-подільського українського університету професор фільольоґії Іван Огієнко на запрошенне канадійських Українців виїздить із Львова до Канади, де обійме посаду директора одної із новоутворенних українських шкіл.

125-ЛІТНИЙ ЮВІЛЕЙ ЦИГАРА.

В січни 1924 р. припадає 125-літний ювілей істнования цигара. Нюйорські трафіканти роблять приготовання, щоби гідно відсвяткувати ювілята; в першій мірі плянується театральне представлення.

НОВА ҐАЗЕТА НА ЗАКАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Дня 15. падолиста ц. р. починає виходити в Ужгороді нова ґазета п. н. „Підкарпатська Кореспонденція" на чотирох мовах: 1) чеській, 2) українській, 3) російській, 4) французькій. Ґазета появлятиметься два рази в тиждень для інформацій чужої преси про справи Підкарпаття.

КРАКІВ І ВАРШАВА

Найбільше рішучим містом в Польщі є Краків. У Кракові проклямовано одноднeвий ґенеральний страйк протесту проти шаленого зросту дорожні. У Варшаві застрайкували „лише" міські функціонері установ водопроводів, каналізації, шпиталів і пожарної сторожі.

СКІЛЬКІСТЬ ПОЛЬСЬКИХ МАРОК В ОБОРОТІ.

На основі точних відрахунків П.К.К.П. з дня 20. жовтня 1923 р. в обігу находилось 15,764.064.005.659 мп. Побільшився він в останніх днях на 2,761,768,267,658 мп., що дає денно 276 міліярдів.

ПОЦІЛУНОК МАТЕРИ, СПАСАЮЧИМ ВІД СМЕРТИ.

Така подія з поцілунком мала місце в Еспанії в місцевости Вітторія. Вже забивали трумну з помершою донечкою прибитої горем матері. Нараз мати забажала ще раз зложити на чоло улюбленої дитини поцілуй. Коли піднято трумну, мати спостерегла, що донечка незамітно рухається. Візваний лікар ствердив, що це був глибокий летарґічний сон.

ЕПИСКОП НЯРАДИЙ ВЕРНУВСЯ МІЖ БАЧВАНСЬКИХ ЗЕМЛЯКІВ.

Епископ о. др. Діонизій Нярадий, як довідуємося, має за якийсь час уступити з адміністрації пряшківської епархії, яку як відомо відірвано від Підкарпатської України а прилучено до Словаччини, та повертає да своє епархії в Хорватії.

УНІВЕРСИТЕТ РАБІНДРАНТА ТАҐОРА.

Індійський великий поет і фільософ Рабіндранат Таґор заснував недалеко Калькути університет, в якому старається звання ученого зеднати зі званям хлібороба. В маєтности, межуючій з пралісом дістає кождий студент кусок землі, на якому має собі побудувати хату та управити ту землю. На університет приймаються і жінки. Метою цього університету є створення осередка для студій над староіндійською культурою, виховання молоді в інтернаціональному дусі, поборювання одностороннього націоналізму. Університет займається рівнож поборюванням малярії шляхом нищення москітіт (комарів) та уря.

УМОХЛИВЛЕННЯ ЧИТАННЯ СЛІПИМ.

Учений Фурніє Дальб в Льондоні винайшов апарат під азвою „ортофон", який дає спроможність сліпим читати книжки і взагалі всякі звичайні друки.

НЕЩАСНИЙ ВИПАДОК НА ЗАЛІЗНИЧОМУ ДВІРЦИ У ЛЬВОВІ.

Дня 6. м. м. впав під колеса вагону залізничий робітник Семен Денишин. По провізоричному обандажованню заломаного черепа голови, перевезено його в шпиталь, де вкоротці помер.

ПОЛЬСЬКА „ГОЙНОСТЬ"

В 1919. р. Поляки, ввійшовши до Пинська, розстріляли 35 жидів на підставі цілком довільних обвинувачень.

Недавно поставили жидівські посли внесення в польському соймі, щоби польська держава заплатила відшкодування тим 35 родинам, які втратили своїх батьків. По великих трудноща і перепонах вирішено вкінці виплатити їм 35,000 Мп. так, що на одну родину припадає 1,000 Мп. Дійсно „гойне" відшкодування.

УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ ПРОТИ ПОЛЬСЬКО-ЮГОСЛАВЯНСЬКОГО ДОГОВОРУ.

Дня 13. м.м. після прочитання ряду інтерпеляцій приступлено до справи ратифікації торговельної конвенції між Польщею і Югославією.

Реферував справиздавець комісії Димовський (хадек, голова славетного „Розвою"), який широко розводився над економічним, культурним і політичним значіннем рближення з Югославією, яку досі економічно „використовувала" і кривдила Чехо-Словаччина. За договором голосував увесь сойм (повстанием з місць), причому правиця тішилась, плескала в долоні, та вимахувала руками в ту сторону галерії, відки прислухувалась нарадам югославянського парляменту.

Українська парляментарна репрезентація голосувала проти договору, в першій мірі з уваги на ту чорносотенну ролю, яку Югославія все відігравала у відношенню до Українців та української справи. Зокрема після російського перевороту Югославія крайно ворожо відносилась до української еміґрації, переслідувала її та притому була гостинним пристановищем для всеї російської шовіністичної чорносотенної зволочі. Тепер же Югославія, переводить у себе насильне „обєдінеціє" подавляючи безоглядно Хорногорців та Хорватів.

З тих причин теж українська посольська репрезентація не взяла участи в равті, устроєному вчера в честь югославянських послів.

ПЕРЕНЕСЕННЄ „УКРАЇНСЬКОГО ПРАПОРА".

Офіціяльний орган през. д-ра Петрушевича „Український Прапор", який на протязі чотирох літ появлявся у Відні, в найблизшому часі має бути перенесений до Берліна, нового [illegible]ента.

НОВИЙ НІМЕЦЬКИЙ КАНЦЛЄР МАРКС ВИЖИДАЄ НА ПРИНЯТТЄ ПАРЛЯМЕНТОМ

БЕРЛІН, 2. грудня. — Новий німецький канцлер др. Вільгельм Маркс обіймає керму в німецькій републиці серед ліпших виглядів аніж його попередник др. Ґустав Штреземан, котрий тому три місяці обняв був канцлерство серед дуже важких відносин.

Тепер успокоїлась Баварія і Саксонія і фінансове становище краю поправилось бодай хвилево через введенне нових „рентових марок".

Якщо Маркса прийме добре у второк німецький парлямент, так він мати-ме лекшу дорогу, бодай на початку, аніж його попередник.

ШТРЕЗЕМАН МІНІСТРОМ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ

БЕРЛІН, 2. грудня. — Міністром закордонних справ в кабінеті Маркса є його попередник др. Ґустав Штреземан і в його руках буде спочивати керма дипльоматією Німеччини.

МАЛА НАДІЯ НА „РЕНТОВІ МАРКИ"

БЕРЛІН, 2. грудня. — Нові німецькі банкноти, так звані „рентові марки" поправили трохи економічну ситуацію, остільки, що покищо ціни в останніх кількох днях трохи спали. Одначе їх ще нема так богато, аби випери старі марки, а недостача золотого засобу спричиняє вже і спадок їх вартости. З уваги на те нема великих надій на довший час на успіх рентових марок.

Якщо і рентові марки зачнуть скоро летіти в пропасть за старими марками так тоді хаос і замішанне в Німеччині ще тільки збільшиться.

Виратувати Німеччину з прикрої ситуації могла би тільки більша заграннична позичка.

ЛЯХИ ВИВЕЗЛИ СТУДЕНТА СТЕПАНА ФЕДАКА З ТЮРМИ У ЛЬВОВІ ДО ТЮРМИ В ПОЗНАНЩИНІ

ЛЬВІВ, 16. падолиста. — Вчера ночю вивезено з тюрми при ул. Баторія Степана Федака, засудженого, як відомо, за атентат на польського воєводу на 6 літ тюрми.

Степана Федака відставлено під сильною сторожею до тюрми в Равічі, коло Познання.

НЕ ВОРОЖАТЬ ВЕЛИКОЇ ПОБІДИ АНГЛІЙСЬКИМ КОНСЕРВАТИСТАМ

ЛОНДОН, 2. грудня. — За чотири дні вибори до англійського парляменту. Перед закінченнем виборчої кампанії політики ріжних партій висказують ріжні погляди про сподівані висліди сих виборів.

З тих поглядів виходило-б передівсім, що теперішня правительственна партія консерватистів не має великих виглядів на побіду. Публика, як видно, не одушевилась протекційною (охоронною) митовою тарифою, яку пропонує премієр Болдвин. Щонайбільше, як кажуть, він може осягнути дуже малу більшість послів в парляменті.

Бувший премієр Лойд Джордж заповідає невдачу Болдвина, кажучи, що сторонники вільної торговлі осягнуть побіду.

Про вигляди Партії Праці (яка є переважно соціялістична) покищо годі щось певного сказати, бо сподіваються, що голоси женщин, котрі не виступають явно і зорґанізовано, можуть значно скріпити їх ряди, коли стануть по їх стороні.

ЗАГАДОЧНА СМЕРТЬ СИНА ФРАНЦУСЬКОГО РОЯЛІСТА

ПАРИЖ, 2. грудня. — Минулого вівтірка найдено тіло 15-літнього хлопця Филипа Доде в автомобілі. Повізник сказав, що він поповнив самовбийство, відбираючи собі життє вистрілом з револьвера. По огляненню ран його поховано.

Одначе се, що він син провідника французьких роялістів (приклонників привернення монархії у Франції) Леона Доде, і те, що тутешня анархістична ґазета „Лібертер" причислила покійного молодого Доде до анархістів, його смерть звернула особливу увагу батька, влади і преси, а також і всеї публики.

Піднесено заміт, що покійний хлопець має рану біля уха ззаду, куди він самий, як кажуть, не міг стрілятись. Кромі того батько покійного рішучо перечить, начеб він був анархістом. З уваги на те витворилась містерія кругом смерти Филипа Доде, яка викликала в Парижі і цілій Франції велику сензацію. Значна часть прилюдної опінії вірить, що анархісти його вбили.

У сей второк рано наново викопають його тіло і будуть вдруге і далеко докладнійше розглядати його рани.

1000 ЛІТ НА ОДНІЙ ФАРМІ

ПАРИЖ, 2. грудня. — Французьке міністерство хліборобства дало медаль заслуги селянинови Жанови Боверови з громади Ґап за се, що його родина держить тусаму фарму вже понад 1,000 літ.

Коли йому давано медаль, він подякував, але сказав, що волів би кілька міщків штучних навозів.

НАРЕЧЕНІ РОЗХОДЯТЬСЯ

ЛОНДОН, 2. грудня. — Останнього тижня розійшлось тут 15 пар наречених, котрі мали вже приступити в сих днях до шлюбу.

Причиною розходу є ліпше взаїмне пізнанне наречених або іноді й недостача мешкань в Лондоні для родин.

ПОМИЛУВАННЄ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ УРЯДОВИХ ЗЛОДІЇВ

МОСКВА, 1. грудня. — Російський большевицький уряд помилував 18 урядовців, яких суд засудив на кару смерти за крадіжи і перекупство.

Вони дістали тепер лише по 10 літ тюрми.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

СВЯТО 1. ПАДОЛИСТА В ПРАЗІ.

Поруч із святом концертом-академією, улаштованим Українським Вільним Університетом в Празі з нагоди пятих роковин проголошення незалежности Української Західної Держави, Український Громадський Комітет в Празі улаштував загально доступні святочні збори.

На святі промовцями виступили проф. Ярема і др. В. Кушнір. В своїй промові др. В. Кушнір зазначив, що акт першого падолиста, 1918, був звеном в ланцюху змагань окремих частин українського народа за державне життя, завершених обєднаннєм всіх українських земель в одну державу на Трудовому Конґресі в Києві, а також і завершеннєм змагань українського народу давної Австро-Угорщини за право свого незалежного державного життя. І хоч значіннє тих двох актів звелось на ніщо, то проте акт 1-ого падолиста останеться для нас не самим тільки документом історичного права. Для живучої української ґенерації, яка його пережила, се епізод в далеко не закінченім процесі політичного визволення недержавних періодів і зокрема українського народу.

Підкреслуючи, що свято нинішнє не є гучним і не має на меті демонстраційних цілий, бесідник заявив, що воно радше свято застанови над нашим становищем і перевірки способів, ведучих до тої основної незмінної мети, якою є політична незалежність народа. В такій хвилі більш ніж коли громадянин готовий піднестись думками понад сіру буденщину; готовий партійний політики призадуматись над тим, де кінчаться границі природних політичних розходжень, а зачинається спільний інтерес; готовий політичний діяч призадуматись, де кінчаться границі здорової, плодотворної амбіції і зачинається долина громадського альтруїзму. В такій хвилі злочинни являється невідоме в нашій історії і тільки в останніх тяжких часах викликане чорним духом гасло ворожнечі між Українцями так званих двох Україн.

Ми еміґранти гостинної чеської землі повинні присвятити сей час і нагоду на те, щоб, черпаючи безпосередно зі скарбів західної культури, кувати так потрібний для нашої нещасної країни культурний капітал. Але ми повинні присвятити сей час і на те, щоб розібратись в секреті щасливого істновання сеї щасливійшої ніж наша країна; пізнати дороги, по яких сей нарід дійшов до волі, добробуту і поваги серед других народів, а передівсім пізнати сей секрет, який позволив тому народови, з його високо розвиненим політичним життєм, спільний викладник висшого понадфранкцій ного національного інтересу і тої безприкладної дисциплїни, якої нам так дуже бракує. Коли ми, збогачені культурними і політичними надбаннями, вернемось на нашу землю яко пропаґатори тих здобутків, то тим може не в малій мірі причинимось до змагання української нації здобути назад сю гіпотеку, яка актом 1-ого падолиста і йому подібними записана на український нарід як на її правного власника, а на якій розсілись на правах сильнійшого, його вороги.

УКРАЇНСЬКІ ВИСОКІ ШКОЛИ.

Велика Революція на сході Европи у самих своїх початках звертає пильну увагу на два головні чинники: економію і просвіту. Успіхи української кооперації на Великій Україні на протязі двох до трох літ (1917—1919) були дуже великі і представляли таку велику економічну силу, що з ними не могли вже видержати конкуренції капіталісти. Такусаму активність виявив український нарід і на полі високого шкільництва. Повстаннє вільної української держави зібрало усі наукові сили України у її столиці й показалось, що істнуючі до того часу університети у Києві Харкові й Одесі не можуть примістити у себе ні професорів ні студентів. Тому київський університет заложив свою філію на Кромі (1918 р.), а в самому Києві повстали два університети: український і московський. За короткий час національного життя на Україні повстало аж сім університетів, а саме: у Києві, Харкові, Одесі, Каменці Подільському, Катеринославі й Ніжині. На захід від Збруча маємо два університети у Львові (тайний) і в Празі. В сих українських університетах викладає поверх 500 професорів, а вчиться 25,000 української молоді. Український нарід має ще чотири політехніки: у Києві, Харкові, Одесі і Львові. У Львові політехніка істнує яко приватна. Висших господарських шкіл маємо чотири: в Києві, Харкові, Одесі і Подебрадах (в Чехії). Всі вони державні. Дальше маємо такі високі школи: 1. Магилянська Духовна Академія, 2. Український кооперативний Інститут ім. Тугана-Барановського, 3. Археольоґічний Інститут, 4. Міжнародній Інститут, 5. Академія Мистецтва, 6. Консерваторія, 7. Висша Драматична Школа ім. Лисенка. Сі школи є в Києві, а по других містах України є також такі високі школи, у яких викладається по українськи.

Таким чином Українці мають тепер **трийцять дві високі школи**, з того 27 на Україні, 3 в Чехії і 2 у Східній Галичині.

ЧЕСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ВЗИВАЄ НАС ЗЛОЖИТИ НАРОДНІЙ ПОДАТОК, ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ!! ПОДАТОК НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ ДО ОБЄДНАННЯ НА АДРЕСУ: OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

УКРАЇНЦІ В АМЕРИЦІ!

Навіть заклята душа ляцьких суддів задрожала, коли прокуратор відчитував при судовій розправі присягу молодих українських героїв.

Із запертим духом прислухувались вони тим словам, якими як присягою перед українським народом зобовязували себе ті, що не стратили духа і віри в нашу побіду, що совісно сповняти-муть наложені на них накази; що підуть слідами других вільних народів, які власними силами добули незалежність і свободу; та що будуть продовжувати революційну боротьбу з ворогами українського народа аж до остаточної побіди.

„Клянусь на все мені найдороще, що сю присягу додержу, а в противному разі хай проклятий духами Стрільців згину як виродок української нації, щоб не лишилось ні сліду по мені і по моїх нащадках". Так присягали в Галичині українські хлопці. Глянувши на виснажене тюрмою і побоями тіло, та ясно-погідний, рішучий і проникаючий зір тих, що сиділи тепер на лаві обжалованих, ляцькі судді відчули вперве, що супроти одностайного революційного духа нації вони безсильні.

• • •

Ми в Америці ні не присягали ні не зобовязувались до ніяких геройств. Ми й не накладали на себе того страшного прокляття, яке накладають на себе наші герої в старому краю на випадок, якби вони мали не додержати святих зобовязань оборони рідної землі перед ворогом.

І ніхто від нас такої посвяти не вимагає. Рідний край не хоче від нас ніякого геройства. Він нас тільки просить, щоб ми малою лептою з Америки допомогли виконати високе заданне тим героям на рідній землі, котрі дійшли там до такого самовідречення, що в формі присяги перед цілим українським народом проклинають себе і своїх нащадків, якщоб вони колинебудь мали занехати революційну боротьбу проти ляцького наїзника.

Тим, котрі рішились поки їх життя вести биупинну боротьбу з Ляхами, маємо дати з Америки допомогу на визвольну боротьбу. На сю власне ціль ідуть ті жертви, які збираються з рамени Обєднання на революційну боротьбу.

Але як великою є самопосвята тих героїв в старому краю, так малою є знова ті жертви, які ми відсі на ту ціль посилаємо.

Вже від довшого часу слідний великий застій у жертвенности американських Українців на потреби боротьби в старому краю. Нема такого між нами, аби того не запримітив, як і нема такого, котрого серце не стискав би біль, коли читає про свіжі ляцькі злочини над нашою церквою і школою та над усім, що наше рідне, що українське. Жаліти се річ благородна, але то ще не все. Тут треба ще й діл і то діл у виді жертв.

Другий Всеукраїнський Конґрес наложив на нас обовязок пригадати українському громадянству в Америці конечну потребу допомоги рідному краеви. Сю допомогу дамо найскорше і найлекше, коли зложимо той народній податок, який ми самі на себе торжественно перед українським народом на Конґресі наложили, а якого ми до сього часу ні в десятій части не зложили.

Розмірно малими жертвами можна принести велику допомогу рідному краеви. Треба тільки трохи доброї волі й охоти. Коли старий край ще не перетомлений боротьбою; коли там виростають щораз то нові герої, то ми американські Українці не можемо теж остати позаду. Ми мусимо щонайменьше зложити на оборону рідної землі то, до чого ми себе торжественно перед українським народом зобовязали. А тим зобовязаннєм є — НАРОДНІЙ ПОДАТОК.

Нема ніякого примусу на його складанне, але кождий свідомий Українець чи Українка знає добре, що зложити народній податок се в першій мірі обовязок національної чести.

Притім берім ще під увагу сю обставину, що в Европі заноситься на нову военну заверуху. Всі поневолені народи готуються там зі всіх сил до нової боротьби. А з хвилею нового оружного конфлікту в Европі і нам Українцям прийде догідна пора скинути чужинецьке ярмо. Той день оружної розправи з ворогами нашого народу певно прийде і то прийде скоро. Старий край се добре зрозумів; готується до того моменту і просить нас ставати з ним до дальшої боротьби.

Ту боротьбу ми підіпремо і то щедрою рукою, складаючи на ту ціль той народний податок, до зложення якого зобовязались ми перед цілим українським народом ПО ВЛАСНІЙ ВОЛІ И ОХОТІ, виключно з любови до свого народу і своеі рідної землі.

Филаделфія, Па., дня 1. грудня, 1923.

ЗА ОБЄДНАННЄ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:
о. Володимир Сполітакевич, предс.; **Семен Ядловський, др. Мирослав Сіменович, о. Іван Ортинський і Василь Сорочак**, заст. предс.; **Дмитро Штогрин**, рек. секр.; **Михайло Дармограй**, фін. секр.; **Теодор Грицей**, касієр; радні: **Михайло Воробець, Михайло Федитник, Петро Задорецький, Михайло Коцко, Василь Титанич, Матвій Хайдога, Володимир Монастирський, Яків Швець, Іван Ваверчак**; контрольна комісія: **Петро Сокальчук, о. Василь Маньовський, Григорій Пипюк.**

ЩЕ ОДНА ВІДОЗВА!

Маємо тут на думці відозву Обєднання в справі народного податку. Коли пишемо про ню_зосібна, то хиба тільки на це, щоби ще й сею дорогою звернути увагу нашого громадянства, щоби воно поставилося дещо прихильнійше та з більшим зрозуміннєм до порушеного в відозві народного податку.

Колиб хто завдав собі труду і переглянув всі ті чисельні маніфести, відозви заклики, оголошення, письма, просьби подяки і т. и. які видало Обєднаннє за недовгий час свого істновання в ріжних народних справах і потребах та порівнав їх з тим, хто і як відгукнувся на ті потреби, то певно забраклоби йому слів до нового заклику, як щоби такий прийшлося йому укладати. Він певно знеохотивбися і попавби в зневіру, бо переглянувши то все, мусівби прийти до переконання, що ті заклики ледви чи хто читає.

Та на зневіру в нас нема місця, а доказом того нехай буде свіжа відозва Обєднання. Йдемо вперто дальше як незрушимі ідеалісти в тім переконанню, що добра справа не може і є сьміє пропадати. До громадських справ хочемо ставитися дальше серіозно і не можемо інакше, бо живемо в серіозних, тяжких і кровавих часах. Пишемо отже і взиваємо щераз до складання народного податку, бо вважаємо його за одну з найбільш серіозних народних справ в Америці. Йому алежить тепер посьвятити головну увагу, бо на нім побудований плян революційної боротьби, а рівнож і допомога на культурні потреби старого краю.

Монгольський похід Польщі на Галичину з його винищеннєм нашого культурного політичного і економічного життя та рішенне Ради Амбасадорів з дня 14. марта захитали вправді старим краєм, але ми бачимо тепер, що не надовго. Мимо страшенного ляцького террору нарід приходить до рівноваги. Повстають нові видавництва і органи, з яких виходить, що нарід шукає нових шляхів, що усуває минулі промахи, збирає нові сили та готується до нової боротьби.

То саме діється тепер і на европейській еміґрації. Хоч висить над нею марево дійсного голоду, бо не пускають її Ляхи на рідну землю, а на еміґрації позбавлена вона всяких средств до життя— то не розкладається вона як це було з еміґраціями других народів, не складає вірнопідданчих заяв перед Ляхами, але противно держить прапор державної незалежности високо.

Зате американська еміґрація не може ще досі позбутися зневіри, завернути себе в сторону позитивної народної праці та залишити нарікання і сумніви.

Критикувати можна і треба дальше, але при тім ще треба вести реальну роботу, бо інакше критика буде тільки пустою і шкідливою балаканиною.

Ми знаємо які то трудноці, треба було перебороти, щоби збудувати Обєднаннє. Всі признаємо, що такої орґанізації нам тут треба і всі бачимо, коли хочемо бути справедливими, що воно ту роботу виконує по своїм силам як найкраще. Недописуємо хиба тільки ми самі, бо його як слід не попираємо. Тим треба пояснити це, що богато гарних і пекучих справ, які підносило Обєднансє пройшло безслідно полишаючи по собі хиба відоави в архіві Обєднання. Нехайже та сама судьба не стріне ще і сьогоднішної відозви в справі народного податку, бо інакше серіозна народна праця зійде на сміховину. Тільки що сьміятися будуть наші вороги, а старий край буде оплачувати той сьміх **кровю.** **М.**

В У. Н. СОЮЗІ НАЙПЕВНІЙШЕ ОБЕЗПЕЧЕННЄ. ТЕПЕР ПРИЙМАЄСЬ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ. КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ, ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

Ніхто не хоче Польщею рядити.

(З львівської української ґазети „Новий час").

До такого заключення приходить польська ґазета „Час". Ніхто не хоче рядити, ніхто не хоче бути господарем в хаті.

Як вибухне пожежа, навіть як вона при сильній бурі огортає щораз більший простір, навіть тоді знаходяться люди, що ставлять огневи опір; стараються його погасити з нараженнєм свого життя. А в Польщі нема кому рядити. Правиця — — пише „Час", — яка тепер держить владу, вислала наперед маленьких людий, а всі грубі риби поховалися і саботують уряд. Лівиця богато робить крику і шуму, та не лише що не потрафить рядити, але й сама не хоче. А тимчасом положеннє Польщі з кождим днем стає тяжше.

Є погляди, що треба спровадити до правління Польщею чужих людий. Управу війска віддати Французам, фінанси Англійцям, зелізниці Американцям і т. д. Бо в Польщі нема кому рядити. І ми бачимо, що Польща стоїть перед катастрофою. Се ствéрджують і самі Поляки.

А якого вони ліку шукають, щоби спасти себе „Вони" винні і вказують свому громадянству на Українців, Білорусинів, Німців, Жидів. І в слід за тим ідуть арешти, кого попало. Іде нагінка на український університет, бо він, той університет, винен, що в Польщі зле діється.

Чи се діється без пляну? Може це непорозуміннє? О, ні! Се ведеться пляново!

Немає ратунку перед катастрофою. Є тільки спосіб відвернути польську публичну опінію від справдішньої причини катастрофи. Вказати, що „вони" винні! Ті, яких на клопіт влучено у свої границі. Чи буде з того яка користь Польщі, — побачимо.

З ТРЕПЕТОМ ТИХИМ...

З трепетом тихим листе паде
Трівожно... сумно...
Якась задума незнана йде
Чорна мов трумно.

Хмарами небо вкрите вокруг,
Хлюпоче злива,
Зступа з засвіта на земський круг
Пора тужлива.

Шлях болотнистий поміж ліси
Листом вкриває,
Привяли цвіти повні краси,
Світ завмирає.

Тільки ти, серце, не вянеш, ні,
Звешся до світа,
Тобі незнані осінні дні,
Тільки блеск літа.

Роман Завадович.

ОСТАННІ ВІСТИ З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ

(Від нашого кореспондента львівського дневника „Наш Прапор").

—о—

Харків, дня 10. падолиста, 1923.

З Лондону повернув на Україну представник торговельної делеґації Союзу Радянських Республик в Англії Новаківський, якому вдалося навязати зносини з лондонським ринком по реґулярному експорту продуктів з України. Відділ заготовки (консервації) сировини в Харкові вживає заходів до реалізації в першу чергу мяса, свинини й птиці, живої й замороженої. Мається замір заготовити сировини ріжної номенклятури на 3,200.000 карб. золотом. Майбутній експорт повинен дати по цінах реалізації 6,500.000 карб. золотом.

По відомостях з Харкова, до 1-го падолиста по ґуберніях України надійшло 94½ міліонів пудів збіжа, як сільсько-господарський податок.

Цими днями в Миколаїві відбудеться опущення на воду нового міноносця „Незаможник". Міноносець збудовано на миколаївських корабле-будівельних заводах.

Харківські „Вісти" з 6. XI. ц. р. подають відомости про сучасний стан школи на Великій Україні в цифрах. **Всього на Україні є кругло 17.000 шкіл з 1,350.000 дітей і 46.000 учителів.** В 1872 дитячих будинках є до 107.000 дітей. На всі ці установи в 1922 р. видано 12 міліонів карбованців золотом.

В Харкові відкривсь український сільсько-господарський банк, який, між иншими завданнями, має помагати відновленню скотарства на Україні, промислових галузів сільського господарства і спеціяльних культур. 4-го падолиста відбулося перше зібрання акціонерів сього банку, на якому обрано тимчасову управу.

По відомостям харківського Наркомзема, засівна площа України в 1923 році збільшилася загалом на 16%. Збільшення це припадає виключно на степові ґубернії України. Зате в північно-західних ґуберніях помічається навіть деяке зменшення засівної площі. Що до земельної продукції, то вона збільшилася лише на 2%. Це свідчить про депресію, яку переживає сільське господарство. Так нпр. величезний відсоток селянських господарств, дає дефіцит. Помічається збільшення відсотку цих господарств, що не мають ремаменту. Кількість вільної селянської праці є надзвичайно велика. Допоможний зарібок в селянських господарствах не дуже великий. Станринку надзвичайно несприятливий для сільського господарства.

Експортова комісія Всесоюзної сільск. госп. виставки в Москві присудила вищу державну нагороду українській СРР. за всебічне і яскраве представлення стану сіль. господарства всієї країни, особливо хліборобства і садівництва.

В комісії цін розглянуто питання про встановлення ціни на тютюневі вироби. Постановлено ціну на тютюн знизити на 23½%, в звязку з тим має бути зменшене також і мито на тютюневі вироби.

В Київі торжественно відкрито Дісcля моторову електричну стацію, відбудовану на місці згорілого парового млина бувшого „Бродського" на Подолі.

В Харкові відкривається лісничий музей України. В розпорядження цього музею передано лісові експонати с. г. виставки в Москві.

На Куракінській ділянці Гришинського рудоуправління Бахмутського району, відкрито великі поклади вугля, глибиною на 5 метрів. Наспіває багато заяв на право розрібки знайденого вугля.

Управа зовнішнього торгу України, дістала дозвіл привозити з Франції закуплені там партії важної шкіряної сировини в цілях піднесення шкіряної промисловости України.

По данним Харківської Губнаросвіти, школи Харківщини по викладовій мові поділяються так: українських шкіл — 29,1%; російських 20,1%, мішаних 49,2%; національних меншостей — 1,6%. Мішані школи користуються українською школою більше, чим російською. І в цих школах проявляється певна тенденція до повної українізації. З початку біжучого шкільного року Губнаросвіта вживає заходів, щоб завершити цей процес і, як гадає Народній Комісаріят Освіти, до 1925 року Харківщина матиме українських шкіл 78,3% і московських — 20,1½, що відповідає національному складу населення Харківщини. З окрема в Харкові; московських шкіл 33 (68,8%), українських 11 (22,9%), національн. меншостей 4 (8,3%).

По тих школах Одещини, де мається 50% і більше учнів-українців, викладання провадиться українською мовою, врешті-ж українською і московською. По тих школах, де викладання провадиться українською мовою, московська мова викладається, яко обовязкова. З вищих шкіл викладання переводиться на українській мові тільки в Херстинському Інституті народньої освіти, та Сільск. госп. Інституті.

Як пишуть „Вісти", державні установи м. Харкова щиро готуються до переведення в життя постанов про українізацію. Ціла низка організацій і установ провадить працю в своїх курсах для української мови й діловодства. За браком відповідної літератури найбільш продуктивна праця виявилася там, де вона провадилася колективно. Слухачі часом не відчувають самі. Так напр., співробітники Губстраху на своїх зборах одноголосно ухвалили для своїх вправ по українській мові користати з матеріялу „Вістей". Для цього співробітники постановили передплачувати цей часопис колективно.

ЦІСАР ВІЛЬГЕЛЬМ І ЖІНКА СУЛТАНА

Ґайнріх Герман Гусерль оповідає у віденській ґазеті „Нaєс Вінер Журналь" цікаві пригоди з життя б. німецького цісаря Вільгельма.

В вересни 1889 року цісар Вільгельм відвідав Царгород; був у султана Абдул Гаміда. Турецьке військо стояло шпалірами по вулицях. Було дуже недостаточно адюстоване. Виглядало начеб мундури випозичено з театральної ґардероби. Рушниці були лише деревляною імітацією, бо однакового ґатунку було дуже мало. Та з далека військо виглядало мальовничо. Перед повозом цісаря їхала ескадрона кінноти з довжезними батоґами й відганяла настирливих собак (яких на вулицях турецьких міст дуже богато). Німецького цісаря бавило це вельми. При нагоді великої паради в кіоску Ільдіс султан представив цісареви Вільгельмови всі свої жінки. Вони з нагоди великого свята могли відслонити серпанки з лиця. Султан сказав по французьки: „Ваша цісарська Великост! Виберіть собі одну з цих жінок!" Цісар Вільгельм відповів також по французьки: „Ваша цісарська Великосте! Дякую дуже за Ваше предложення, але насамперед спитаю в цісаревої, котру можна би мені вибрати"

В софійській мошеї не хотіла цісарева здіймити черевиків. Не хотіла також надягнути кальошів, які їй давали. Тоді султан подарував їй золотом ткані черевики. Їх цісарева зараз надягнула, щоби ввійти до мошеї. Опісля цісар і цісаорева пішли до азійської части міста. Там приглядалися верескливим танцям дервішів.

Люде із почоту цісаря Вільгельма, з автором отсих стрічок, пішли до турецького шинку, замовити шість фляшок пива. Кельнерка принесла десять. На запит для кого ще чотири фляшки, відповіла, що тут е дівчата які ждуть лише, щоби їм дати випити й зїсти. Німці не хотіли заплатити за чотири флящки. З цього прийшло до суперечки й бійки, до якої вмішалося й кількох прохожих Греків. Крісла, столи, зеркала й начиння розлетілися на кусні. Але Німці вийшли побідниками. Опісля навідалися до кількох „розривкових" льокалів. Довідалися, що **дівчата в цих домах були нещасливі продані сотворіння з Галчиини й Мадярщини. Їх перепродували, як звичайний товар.** Дівчатам заборонено зрадити свої йменя й відкіля вони родом. А всетаки Німці розвідалися. Оповіли їм, що **коли яка дівчина занедужає, завязують її в мішок і вкидають у Босфор.** Так торговці людських душ позбувалися їх, щоби не наражуватися на кошти лічення. Німці зробили про це донесення австрійському і німецькому посольству. Консулі зажадали від турецького правительства розвязаняцих „розривкових домів". Так нещасливі дівчата видісталися знову на волю.

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

СТЕП.

Оповіданнє з часів першої руїни

(Свобідно за **Купером**).

(1)

В передміськім шинку за столом при самім вході, сидів Іван Пазюк, широко звісний волокита, що ні орав, ні сіяв, та проте жив, і то не согірше. На столі перед ним стояв кухоль угорського вина. Позіхнув і підвів кухоль, але до уст не доніс його. Поставив його назад, та рухом так наглим, що вино аж хлюснуло на стіл. Причина була в тім, що саме в тій хвили на порозі шинку станув Савко Скрут, його давний товариш. Скрут окинув оком шинок, але, хоч бачив і пізнав Пазюка, нічим не показував, що знає його. Пустився до вікна в противній стіні.

— Ти з пекла вистрибнув?... Бо, гадаю, такий як ти, чей же не з неба впав, — заговорив Пазюк.

Скрут будьто би не чув сего привитання. Пішов далі і сів за малим столом при вікні.

— Гм — думав Пазюк. — То не може бути, щоби він не пізнав мене. Просто нехоче знати... Якаб то причина могла бути?... Він, як що лиш причалив до Львова, мабуть ще не знає, що про його давні вчинки тут вже забули, отже не хоче, щоби його пізнали. Або й тому хоче бути непізнаний, бо затіває якусь нову злодійську штуку, до котрої вже не потребує мене за спільника... А може від коли ми розійшлися, він мав більше щастя ніж я?... Чужим добром поживився так, що тепер загадав своє життє справити на нову дорогу? Купить у Львові каменицю, стане першим членом брацтва, отже не хоче панібрататися з таким, котрого богаті і статочні та побожні батьки міста выминають... Коли так, то не дуже втішився, побачивши мене. Він знає, що хоч би всі забули, який був той новий патрицій міста, то я їм пригадаю... Не бійся! Як добре заплатиш, то буду мовчати... поки платити-меш.

Думаючи так, Пазюк все вдивлявся в Скрута, що сидів задумчиво, час до часу підводячи до уст кухоль меду. Раз їх погляди зійшлися і тоді Скрут поклав палець на устах.

— Таки пізнав мене, — подумав Пазюк — і не цураєсь. Лише чогось то тут не хоче говорити зі мною. Гадаю, що буде далі моїм спільником. Саме тепер мені потрібний такий як він. Савко або взагалі не хоче, щоби його тут пізнали, або йому треба лише затаїти знакомство між нами.

Скрут випив мід, заплатив і вийшов. В дверех зирнув на Пазюка і хитнув головою в сторону дверий на знак, щоби сей ішов за ним. Пазюк заждав ще хвилинку і собі вийшов. Скрут пішов повагом в сторону кладовища між дрменським монастирем і замком. Пазюк пустився за ним і за ним щез в кущах і цвітах могил.

— Ти чому не присівся до мене зараз в шинку? — спитав Пазюк, коли підійшов до давного товариша і сів біля него на гробовім камени.

— Бо, бачиш ще не знаю, чи мені б е з п е ч н о показатися Львівчикам. В місті і тут на передмістю знала мене кожда дитина.

— Ти змінився недопізнання. Впрочім про твої старі гріхи Львівчики вже й забули. Послідний, спільний наш гріх, через котрий ти мусів побігом спасатися від шибениці, прилип до кого иншого. Я не був такий щасливий, як ти. Мене спіймали. Але в тім нещастю я мав велике щасте. В суді я всю вину звалив на иншого. Обставини говорили проти него і мене пустили.

— А з ним що сталося?

— Нічого не сталося, бо його повісили... Я сам дивився на ту страшну похибку міського суду... Сарака довго тріпався, закививалив язик... Де ти бував, від коли щез мені з очий. Як жив. Чи доробився. А може молився і поклони бив та хрестом вилежувався в якім монастирі?

Я пішов до польського війска і з ним товкся по Україні. Не согірший був зразу мій хліб. В місті, де ми стояли ґарнізоном, була в мене повна скриня срібла й золота. Я вже гадав устаткуватися. Вернути до Львова, купити каменицю, оженитися з донькою якого міського радного...

— Кажеш, скриня була... Вже її нема?

— Та нема. Місто взяли козаки Дорошенка, наш ґарнізон вирізали. Я спасся, бо коли козаки вже взяли окопи города, я кинув мушкет і виліз на величезну липу, на котрій пересидів цілу днину і цілу ніч. Козаки, хоч під самою липою варили і пекли, їли і пили, ані подумали, що над їх головами сидить їх ближній і вмліває з голоду.

— І страху, — додав Пазюк.

— Коли козаки відійшли, я зліз з липи і метнувся до мого скритка... Бачиш, кілько в мене сивого волося? То тоді я так посивів... Коли побачив розбиту і випорожнену скриню.

— Було пристати до козаків, не йти до польського війска. Тепер козаки скрізь бють Ляхів. Ще й Турки помагають Дорошенкови. Як би не те, що султан на якийсь час замирився з Ляхами, то Дорошенко був би торік взяв Львів. Він ще раз прийде і тоді Львів та ціла галицька, ба й перемиська і сяніцька земля відійдуть від Польщі до України. Ти, товаришу, недобре зробив, що з душею і з тілом пристав до Ляхів.

— Пристав, тай відстав.

— Підеш до козаків?

— Та пішов би, як би був молодший... Тепер вже застарий... Чи мій шурин, коваль Прокіп Корбач жиє?

— Ти ще не був у него?

— Я до него не маю приступу. Він мене вже раз вигнав був зі своеї хати.

— Коли?! Защо? Може за те саме, через що ти мусів утікати зі Львова, щоби знов знайти прибіжище в польськім війску?

— Ні, пізнійше. Як ось тепер, так перед пару роками я закравсь був потайно до Львова і пішов... Деж мені знайти безпечний нічліг, як не у моеї рідної сестри, у її мужа?... Я зайшов до Корбача. Але до него вже зайшла була чутка про те, що я був між тими польськими жовнірами, котрі розстріляли гетьмана України Виговського. Не помогло, що сестра виправдувала мене приказом моеї старшини; що як би я був не послухав, то мене були би, не то розстріляли, але вбили на паль.

— „Геть мені з хати, вироде!" шурин кричав, замахуючися на мене величезним молотом. Я йому кажу, що Виговський не від моеї кулі погиб бо я нарошне стрілив попри него. Не помогло, кричав, що як не щезну з його очий, то розторощить мені голову. Деж мені тепер іти до него!

Пазюк вдарився рукою в чоло, щоби тим товаришеви показати, що вигадав для него якусь добру раду, якусь поміч. Він вже давно мав на меті одну штуку, котра могла збогатити його, але до сего був йому потрібний, помічник, якого досі не міг знайти. Добрим спільником до загаданого діла міг бути лише такий, як його віднайдений товариш Скрут. Пазюк погадав хвилю і каже:

— Я мушу тебе помирити з Шурином, бо він буде дуже потрібний тобі і мені... При його помочи заробимо оба такі маєтки, що як хто з нас схоче устаткуватися, буде міг жити безжурно до самої смерти.

— Поможе нам знайти який скарб?

— Скарб я сам знайшов, лише без чужої помочи не можу його взяти. Тут потрібна його поміч. Ти будеш мостом до сеї його помочи.

— Будеш мусів і з ним поділитися.

— Він про скарб не буде нічого знати. Не так про скарб, як про се, що він опиниться в наших руках. Як би знав, то не поміг би. Ще й якої біди наробив би нам обом.

— То мабуть скарб якогось живого.

— Ти вгадав. Можу виявити тобі в чім діло, бо знаю тебе. Знаю, що ти в великій скруті. Знаю, що мусиш роздобути щось на прожиток. Знаю, що сего не втнеш способом, який попи звуть чесною працею. Як розкажу, в чім діло, ти зміркуєш, що без моеї помочи, або зрадивши мене, не скоро заробиш на хліб насушний. Ти й на мене будеш міг покладатися, бо й я без тебе до скарбу не доберуся.

— Лиши се довге вступне слово. Ти знаєш мене, я знаю тебе, отже можеш зачати дразу з тої бочки, чи скрині скарбів.

— Зачинаю. Перед пару роками помер тут золотар Вавчук, великий богач.

— І ті, що ждали на його смерть, не знайшли його золота? Його жінка, його діти, брати, сестри, з ними й ти... всі гадаєте, що небіжчик, очивидно як ще жив, свої скарби закопав... Лиш один ти винюхав, де вони закопані? Може вони в садку Корбача, мого шурина?

— Не закопав, а лишив у скринях... разом з завіщаннєм. Окрім великого маетку, лишив доньку Юстину. Юстину, що одідичила весь маєток покійника, взяв до себе його шурин. В його хаті той шинок, в котрім ти знайшов мене, чи я тебе. Коли Дорошенко прийшов брати Львів, Юстина не втікла, як инші з передмістя, до міста, але лишилася разом зі своїм опікуном на передмістю, де стояли козаки. Татари стояли по другім боці міста. До опікуна Юстини заходив козацький сотник Орленко і завернув дівчині голову.

— Орленко?! — Скрут крикнув, стискаючи пястуки. — То той пес, що вирізав наш ґарнізон і забрав мій скарб.

— Будеш мати нагоду відобрати. Инший скарб, але мабуть більший, ніж був твій. Орленко взяв твій, ти возьмеш його скарб. Ще й поділившися зі мною лишиться тобі більше, ніж те, що ти втратив.

— Розказуй дальше, розказуй!

— Отже дурна дівка задурилася, вони звінчалися. На нещасте молодих, дай Боже, щоби на наше щасте, саме в хвили, коли молоді вертали з церкви, від гетьмана прийшов приказ негайно повести сотню під Жовкву. Чого, не скажу. Сотник лишив жінку тут і пішов. На другий день прийшла вість про бучацький мир, котрим Польща половину Галичини відступила Україні. Дорошенко зняв облогу Львова і відійшов. Очивидно, разом з ним відійшов також сотник Орленко. По свою жінку вже не міг прийти, бо всю, Дорошенком полишену землю знов обсадило польське війско. Пару днів по відході Дорошенка приїхав до Львова крехівський монах і переказав Юстині, що як війна скінчиться, то Орленко пришле когось, щоби його жінку забрав і привіз йому на козачу Україну.

— Може вже прислав і як буде віз жінку, очивидно з її віном, ти хочеш засісти? В тім дуже радо поможу тобі... але щоби тут була можлива поміч мого шурина, сумніваюся.

— Не прислав нікого. Я загадав повести діло так, щоби Юстину віз до її мужа твій шурин зі мною і з тобою.

— Я цікавий, як ти загадав скласти таку спілку... ми оба... то і я... з моїм шурином?

— Діло незвичайно складне і до него треба братися дуже обережно, дуже зручно і хитро, але всьо складаєся добре. Тілько треба, щоби Юстина і її опікун увірили, що Орленко прислав тебе по неї; щоби твій шурин рішився зараз перенестися з цілою родиною за Дніпро, та щоби з тобою помирився.

— Самі неможливости.

— Всьо можливе, тілько на карку треба мати голову, не гарбуз. Підготовну роботу я вже зробив, тільки ще не мав такого помічника, як ти. Коли на приказ гетьмана сотник Орленко відходив під Жовкву, він гадав, що за який тиждень верне назад під Львів, отже частину свого баґажу лишив у столяря Студини, де була його кватира. Того самого дня я був у Студини і дещо потягнув, між иншим кинджал, котрий Юстина дарувала була свому судженому. Сей кинджал покажеш Юстині на знак, що ти посол від Орленка. Скажеш, що сотник прислав тебе по неї. Гадаєш, що не увірить?

— Як покажу їй такий кинджал, то увірить, але зі мною не поїде.

Поїде, як з нею причепишся до родини: Прокопа Корбача і як він зобовяжеся аж до кінця її подорожи опікуватися нею. Він вже рішивсь перенестися за Дніпро.

— Або йому тут зле?

— Зле. Минули золоті часи львівських купців і ремісників. Своїм ковальством він сяк так заробить на прожиток, але що нині заробить, се завтра зїсть. Бо й є кому їсти.

— У него що року дитина. Насамперед ішли самі сини, сім один по однім. Самі дуби, такі як батько. По синах посипалися дівчата. Вже є доньок, також сім. Хоч вони не голодують, то все таки старий Корбач і при помочи синів не заробить тілько, щоби обезпечити будучність дітий. Синам ремесло вже не дасть тілько, кілько треба на заснованнє власного родинного кубла. Його хата замала, щоби мож було вивінувати сім доньок. Скрім того Корбач взяв до себе Марину Бучківну, круглу сироту, по якімсь далекім родичу. Скавав, що не буде робити ріжниці між нею і своїми власними доньками. Так прибула ще одна губа до його миски і ще одній дівчині треба обезпечити будучність. Передумавши все те, Корбач рішився продати дім і з цілою родиною перенестися за Дніпро. Хоче займити такий шмат вільної землі, що міг би виживити пятнацять родин. Бо так богато домашних огнищ дадуть його діти, рахуючи до них Марину. Купця на свою хату вже має, але ще воловодить, бо його жінка невелику має охоту покидати Львів, з котрого ще ніколи нікуди не виїздила.

— Ага! Отже ти хочеш мирити мене з шурином на те, щоби я зломив упір його жінки, моеї сестри?

— Ні, не на те. На неї я сам знайшов спосіб. Саме нині я провідав, що твій шурин помагав Дорошенкови при облозі Львова, та що всі його сини помагали козакам бити Ляхів. Я скажу його жінці, що Ляхи вже знають про се та завтра-позавтра підуть тягнути їх до суду. Побачиш, як скоро ціла родина щезне зі Львова, беручи з собою Юстину і її скриню... Тепер вже віриш, що Юстину і її скриню дістанемо в наші руки?

— Ще не вірю, бо не знаю, яким способом ти загадав помирити мене з шурином, так щоби й мене взяв з собою.

(Дальше буде).

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ОБУРН, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 283, повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 9. грудня о годині 1.30 пополудни. Суть важні справи до полагодження і вибір нового уряду на рік 1924. Проситься всіх членів явитись на мітинґ, бо котрий член не явиться, заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. Буде приниматись нових членів до У. Н. Союза і до Товариства без вступного. Добра нагода тепер вступити для тих людий, котрі ще не стоять в жадній організації. Товариство виплачує 6 долярів тижнево вразі слабости, а 100 дол. вразі смерти. — І. Щербій, пр.; М. Денеґа, секр.; Т. Олійник, кас.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156 повідомляє, що річний мітинґ відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 9. грудня в домі під ч. 168 Мекелвен ул. На порядку нарад справоздання касове, полагодження ріжних справ товариства і вибір нового уряду на рік 1924. Таксамо будеться принимати нових членів без вступного. Кождий член повинен привести зі собою бодай одного нового члена. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — Я. Ташик, предс.; І. Чопик, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 182 повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 9. грудня в Укр. Школі під ч. 212 Президент стр., точно о 2. годині пополудни. Проситься членів зійтись на час, бо є важні справи до полагодження. Буде справоздання секретара і касієра з діловодства за рік 1923, справоздання контрольної комісії і вибір нового уряду на рік 1924. Товариство буде принимати нових членів до У. Н. Союза і до тов. Укр. Січ без вступного. Хто ще не є членом тов. Укр. Січи і У. Н. Союза, то днесь має добру нагоду обезпечити себе і свою родину, бо завтра може бути вже запізно. Кождий член має придбати одного нового члена до Товариства і до У. Н. Союза. Член що приведе нового члена, дістає нагороду від Товариства. Неявившийся член з неважної причини, підлягає карі 2 дол., а урядник 3 дол. — Д. Лещишин, предс.; М. Швець, кас.; М. Пипюк, рек. секр.

ФАРРЕЛ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 285, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 9. грудня точно о 2. годині попол. в польській гали на Валис Евню. Проситься всіх членів прийти, бо буде справоздання урядників і буде вибір нового уряду. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — П. Гучко, предс.; П. Копик, кас.; Н. Забич, секр.

МІКІС РАКС, ПА. Бр. св. Володимира, від. 91 повідомляє, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 9. грудня, о 12. годині попол. в Руськім Народнім Домі при Ела і Монсон Евню. На порядку нарад вибір уряду на рік 1924. Буде приниматися нових членів до братства і до У. Н. Союза без вступного. Довгуючі члени мусять вирівнати залеглости. Неявившийся член підлягає карі після статута. — Ю. Возничак, секр.; А. Гальчак, предс.; Г. Баран, кас.

ПРАВДА ПРО САРАЄВСЬКИЙ АТЕНТАТ

Проф. Станой Станоевіч видав книжку „Правда про сараєвський атентат". Книжка вельми цікава, бо подає цікаві, незнані досі подробиці про вбивство австрійського престолонаслідника Фердинанда і його жінки в Сараєві в 1914 році. Виходить, що сербська суспільність і сербський нарід не мали нічо спільного з атентатом. Австрійсько-угорська диплюмата, як звісно видала в часі війни обширні матеріяли про те як дійшло до атентату й котрі сербські кола стояли з тим у звязи. Подавала докази, що моральним виновником убивства була спілка „Народна одбрана"; їй приписувала обширну акцію за викликання революції в Боснії й Герцеговині проти австро- угорської монархії. З праці проф. Становевіча (котрий одержав інформації від достойників заінтересованих у цій справі, а головно від осіб, котрі мали інформації від головного виновника й орґанізатора сараєвського атентату, полковника Сербсього ґенерального штабу Драгутіна Дімітрієвіча) видно, що „Народня Одбрана" з атентатом не мала нічо спільного. „Народна Одбрана", то було товариство, якого ціллю було поширювання сербських народніх ідей в Боснії й Герцеговині. Атентат приготовила тайна орґанізація „Зєдинення або смерть". Товариство це старалося ширити революційну пропраґанду в Туреччині. Основало це товариство кількох достойників, котрі давніще належали до заговору проти короля Олександра Обреновича (1903 р.) Головними орґанізаторами того тайного товариства були Дімістрієвіч і капітан Танковіч „люде рішені на все", але фанатика, що не знали добре що хочуть. Тому то богато достойників-заговірників (з 1903 р.) не хотіло вступити до нього. Діністрієвіч в 1911. році післав до Відня чоловіка, котрий мав убити австрійського цісаря, а при кінци 1914. р. умовився з болгарським революційним комітетом, щоби вбити болгарського короля. В 1916 році післав на Корфу чоловіка, що мав убити грецького короля Констятина, а 1917. р. зорґанізував атентат на сербського престолонаслідника Олександра.

Думка вбити австро-угорського престолонаслідника зродилася в Дімітрієвіча, коли він як шеф справоздавчого відділу ґенерального штабу, одержав вістку від російського ґенерального штабу, що російська влада дістала безперечні інформації, що на зїзді в Конопіяшт цісар Вільгелм і престолонаслідник Франц Фердинанд умовилися в справі нападу на Сербію. Вбивством австрійського престолонаслідника хотів Дімітрієвіч перешкодити війні. В той час прийшли до головного Дімітрієвічового помічника Танковіча, два молодці з Боснії і сказали йому, що пришлють йому ще, коли треба, більше молодежи, що зголилася вбити престолонаслідника, як приїде до Сараєва.

Ці інформації кидають сумне світло на австро-угорську заграничну політику, бо з них виходить що не ходило їм про вишукання виновників атентату, лише більше про викликання війни. Тому навіть не старалося розслідити, що то таке „Народна Одбрана".

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

Десять російських музикантів задержаних на Елис Айленд, очікуючих депортовання, дістали позволення від іміґраційного комісаря Тод грати для розвеселення тисячу других іміґрантів очікуючих на впущення їх до Америки або депортовання? Сих десять Росіян були передше членами Московської Орхестри. Чи Ви знаєте, що вибагливі курці курять Мюред циґаретки позаяк вони роблені з найліпшого 100% чисто турецького тютюну?

ЖИТТЯ ЗАВМЕРЛЕ В ПОПЕЛІ

175-ліття розкопок у Помпеях

175 літ минає від хвилі як натрапили люде на сліди міста померщих. Помпеї, місто засипане перед століттями лявою і попелом, воскресли завдяки запопадливій праці вчених. Відкрилися тайни перед очима теперішних людей.

В 1748 році при копанню керниці робітники найшлися нечайно в підземній світлиці, повній марморних колюмн і казочних фресків. Завдяки припадкови дісталися до засипаного Геркулянум. Відтепер кинулися горячково до дальших розкопок. Але небаром мусіли працю здержати. Бо Геркулянум було залите перед століттями лявою. Вона затвердла і годі було розкопувати її. Тому розкопки археольоґів звернулися в иншому напрямі. І тепер також припадково кількох робітників при копанню землі натрапило на старинні мури і ріжні дорогоцінні предмети. Робота йшла тут лекше, бо натрафляли лише на верстви попелу. З котрого днем добували на денне світло нові чудеса. Перед здивованими очима сучасних воскресали Помпеї такі, якими їх заскочила несподівана смерть підчас вибуху Везувія.

175 літ тривали праці над відкопанням міста. А сьогодні Помпеї дають нам найкращий образ життя колишніх Римлян. Неоцінена вартість розкопок помпейських основується на точній подрібній відбитці таких тайн життя давних Римлян, які без вибуху Везувія ніколи не заховалися були би до наших часів.

Та мабуть не перші вчені розкопували Помпеї. Перші дослідувачі були таки самі мешканці Помпеї. При теперішніх розкопках запримічено що бракує богато цінних предметів. По слідах догадуються, що предмети ці забрано зараз після каатастрофи. Можливо, що свояки засипаних людей, як минув перший переполох, почали розкопувати мягкий ще попіл. Декотрим вдалося дістатися д своїх домів і забрати, що було найціннішого.

З розмірів відкопаного амфітеатру можна обчислити число мешканців Помпеї на 20 тисяч. Десята часть цього числа згинула підчас вибуху. Бо найшли близько 2.000 кістяків. Гинули люде або вдушені (коли їх засипав нечайно горячий попіл) або вмирали серед повільних мук, голоду, замкнені в засипаних домах.

В домі богатого міщанина найдено 18 кістяків. Один кістяк держить в обняттях два малі кістяки. То мати й двоє дітей. При смерти пригортає їх іще ненька. В огороді, зараз за брамою, згинув власник дому. Держав у затисненій долоні ключі від брами. Біля нього лежав невільник із мішком грошей. Якась жінка згинула перед дорогоцінною скриночкою із скарбами.

Богато кістяків найдено в пристані. Не могли вже вратуватися на кораблях, бо кораблі відплили. Деякі люде серед метушні забірали смішні, безвартісні річи, — що попало під руку.

У вязниці найдено чотири кістяки. Із їх постави видно, що звели страшний бій зі смертю, заки згинули наслідком удушення. Недалеко вязниці лежав труп якогось чоловіка — може вломника — з витрихами і вязкою ключів у руці.

В засипаній святини Ізиди жрець старався видобутись. Розбив топором дві стіни, при третій впав обезсилений. В однім домі найшли кости жінки, порозтягані по кімнаті, а в куті кістяк пса. Певно собака з голоду їла трупа своєї пані.

Богато таких підземних траґедій повстало тепер після століть на денне світло. Траґедії ці дають нам докази про величезні розміри катастрофи що навістила гарне місто богатих римських патриціїв.

(М.)

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ свого брата Дмитра Немиш з села Чернятини, пов. Городенка, Гал. В 1918 р. виїхав з Канади до Америки до Detroit, Mich. Хтоби о нім знав або він сам, прошу написати до: 82-83
JOHN NEMYSH,
Inquisidor 14, Havana, Cuba.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошеня до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошение одно слово числити 2 цн. коли таке оголошение має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Ся постанова входить в житя 1. грудня б. р. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміcтрації „Свободи" 5-6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагало сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошеня чи оголошень.

Адм. „Свободи".

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

Гулка і Смулка.

Гумореска.

(2)

— Прошу — каже грубий добродій і пустив його передок. Смулка війшов у чату, а тут повітали його хором: аааа!

— Пан Андрій! Вітаємо, вітаємо, рідні гості... сідати просимо...

Смулка подумав собі зараз: "З відкілля вони моє імення знають? Хиба у менен на хрестинах були?" — Став розглядатися по сих, що тут були: На переді стояла кремезьня, нічого казати пані майстрова Мадуся. Вона була троха грубша від свого чоловіка, румяна і здорова. Одягнена була по міщанськи. Своїми товстенькими руками держалась під боки. Побіч неї стояв плечистий парень в мундурі новім з капральськими відзнаками трийцятнього полку піхоти. З боку стояла панння Кортельця одягнена вже з панська. Вона була собідівчиною ні се, ні те, ні гарна, ні погана, білявенька з бурими очима. Зараз вона запаленіла мов рожа.

Смулка звитався з хазайкою цмокнувши її в пухеньку мов подуумочка ручку, подав подав руку парневи, себ то Войткови, і панні Корнельці, тай її ручку цмокнув!

— Щож то таке сталося? питає хазяйка — пан Андрій і знати нас не хоче, ми вже і забули, коли нас навідував...

А панн Корнельця засоромлена понизивши очи сказала з тиха:

— Я вже і очи видивила, та все на дармо...

Смулка зараз став оправдуватися, всьо зложив на екзамен, який зайняв його цілого, опанував ціле його ество, усі думки. Він говорив з таким жаром, що справді йому здавалось, начеб йно що встав від комісійного стола ветеринарської академії.

Звинятися помагав йому і хазяїн:

— Вже дайте йому спокій. Він передімною висповідався з усіх тайн, як перед попом. Добрий хлоп є нічого казати, вчиться бо хоче чимось бути. а коновальство, треба знати, то не що будь. Заведуть там де у повіті контумацію на свині чи на скот, то гроші лопатою буде згортати... го го... я знаю, що варта ветеринар, хоч би у нас на торговици... Але ви мої пані, одним ухом слухайте, і давайте обідати, бо у мене в животі, як в жидівській біжници під сабаш.

Поміркувавши, хто він мав бути і ким він мав бути в будучині, вже не забував язика в роті. Забавляв панну Корнельцю, оопвідав, що робив, як тяжко було йому без неї жити, як за нею банував, а вона йому всюди привиджувалася, навіть в просектоні...

Пан капраль Войтко підкручував заєдно свої вусики і підсмухувався.

Їм було дуже весело, ще заки покликали — обідати, його посадити біля Корнільці. Випили по чарці запіканки, закусили утвробячим паштетом заки взялися за борщ. А який то був борщ! Підбиваний сметаною, румяненький як небо перед всходом сонця, а у ньому плавали куски соковитого мяса і краяне буракове листя. Такий був смачний, що і казати годі. Їси, тай думаєш: чого се дно тарілки так близько верху?

Відтак прийшла полядвиця, Господи, що за прелесть! А ті вареники з мяса! Таке воно малесеньке, ніжненьке пливає собі по маляому лимані мов човенце, а ти хапаєш оден по одному, аж жаль кусати його тільця.

Між тим виступав на стіл пінистий пільзнер... хазяїн заєдно доливає стакан за стаканом, вони тручалися стаканами, Смулка веселий, Корнельця румяна, як рожа, така весела, щаслива. Хазяїн заєдно балакає, приговорює, і сміється середчно. Смулка теж у жартах не дурень, забавляє ціле товариство, сипле жартами мов з рукава, хазяїн що раз голоснійше сміється аж вікна дрожать, пан капраль що хвиля викрикує на радощах: О сапрісті! Усім їм весело!

Хазяйнови хотілося збагнути, чи богато його гість на ветеринарії навчився і єлитав з нечевля:

— А скажи мені моспаненьку, чи у свині є ратиці, чи копита?

Всі сміються, хазяйка уговорює чоловіка, що таке питаннє може гостя обидити і звільняють його від відповіди.

— А скажи чи у свинкі всі кишки однакові?

— Колиб свинка їла однакову поживу, тобі і кишки були однакові, каже на це, і ця відповідь усім подобалася. А правду казати, він не знав, як відповісти. Він бачив свинячі кишки лише у формі ковбас, а вони були ріжно грубі. Те він не знав, чи се від віку свині залежне, чи ві чого другого.

Мимо цього, що від пільзнера йому вже зачали джмелі гудіти в голові, вважав він на себе, щоби добре свою ролю відіграти, щоби часом, як кажуть актори, не засипався". Колиби так "виняв з ролі, то ціла ся забава молаби дня його погано скінчитивя. А ще йому таке шибнуло в голову: а колиб так ні сіло ні пало зараз зявився мій подлинник? Досталосьби мені! Скільки разів поглянув на дужі руки Войтка, то йому аж морозом поза спину повіяло. Він став молитися: Господи, іже вивел еси неповреж денно пророка Даниїла із львиной пещери, тако ізведи мня грішного неповрежданно отсюди!

Але подлинник не приходив.

На прикінци обіду принесли ще і морожене. Опісля поставали і стали собі дякувати. Тоді хазяїн взяв його на бік і прикладаючи свій грубий палець до носа, каже:

— Ну мій зятю любий, колиж весіля відгуляємо?

Смулку упять морозом обвіяло.

— У мене татунцю, ще оден екзамен...

— До чорта, колиж тим екзаменам кінець буде? Ти казав, що це буде послідний...

— Так, це був послідний частний, а зараз приходить ще оден загальний, а тоді я вже буду доктор ветеранарні...

— А колиж це буде?

— Найпізнійше за чотири місяці... Я візмусь знову до науки руками і ногами, і знову треба буде в хаті замкнутися на суі замки...

— Але до нас таки деколи заходь...

— Певно зайду по неділям так на часок, щоб з паньством побачитись, поговорити, а відтак знову до книжки...

— Знаєш мій любий хлопче, ти мені щораз більше подобаєшся. Ось я можу тобі на счот посалу Корнельці вигодити, та помогти... ось я зараз... Він виїхав з кишені грубу засалену мошонку і став порпатися між асиґнаціями...

Та Смулка придержав його за руку. Користати з його несвідомости аж так далеко вважав подлим.

— Не треба тату, зараз не треба.

— Не соромись, а бери, так як і ранше брав...

— Як мені буде потреба, то я і сам попрошу, зараз ні...

— Таж ти худопалок, з чогож готири місяці жити меш?

— Ні кя раз ні. Я йно що дістав стипендію по моїй меті, то мені вистане скінчити школу...

— Про мене, тільки бережись, щоб тобі і хто грошей не вкрав...

— Я зложив в касу...

— Гарно, ти мені щораз більше подобаєшся...

Вони обнялися і поцілувалися. —

Смулка зараз завернув до панни Корнельці і став її забавляти.

Па сім він перестав боятися свого подлижника. Догадувався, що він певно добре нарушив мошонку старого, і тепер певно не покажеся. Але колиб він справді зараз прийшов, то Смулка не взявши у старого гроший не мав чого боятися.

Хотів відійти та його не пустили. Вони вибиралися сьогодні за жовківську рогачку. Там сьогодня грає музика в огороді „під раком". І справді вибралися. Старий ішов попід рученьку з жінкою. Смулка узяв під крильце Корнельцю, а Войтек ішов, то при одній, то при другій парі.

В огороді "під раком" було богато знакомих його хазяїнів, Смулку представляв старий як жениха панни Корнельці і називав його Андрієм Гулкою...

Опять сей навіжений Гулка, з якого ласки Смулка сьогодні зїв смачний обідець. Там забавлялися до пізна. Музика грала, Смулка човарив тереве ні панночці, і вже було пізно в ночи, як вернули д одому...

(Дальше буде).